

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Günümüzde avukatlar, mesleğe başladıkları andan itibaren ciddi ekonomik yükler ile karşı karşıya kalmakta; gelirlerinin yetersizliği, yüksek vergi yükü ve sosyal güvenlik primleri nedeniyle mesleklerini sürdürülebilir koşullarda icra etmekte zorlanmaktadır.

Özellikle Ceza Muhakemesi Kanunu (CMK) ve adli yardım kapsamında yürütülen kamu hizmetlerinin karşılığı olan ücretlerin yetersizliği, bu kapsamda görev yapan avukatların emeğinin karşılıksız kalmasına yol açmakta; ayrıca bu faaliyetler dolayısıyla vergi yükümlülüğü doğması ciddi bir adaletsizlik oluşturmaktadır.

Bağ-Kur primlerinin yüksekliği ve enflasyon karşısında gelirlerin erimesi, avukatlık mesleğini ekonomik açıdan sürdürülemez bir noktaya taşımıştır. Geleneksel aşamada avukatlar, emeklerinin karşılığını alamamakta ve mesleki faaliyetlerini sağlıklı bir şekilde sürdürememektedir.

Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı'nın (HMGS), mesleğin niteliğini artıracak şekilde yeniden yapılandırılması gerekmektedir.

Stajyer avukatlar, meslek hayatlarının başlangıcında ekonomik ve sosyal güvenceden yoksun bırakılmaktadır.

Bağlı çalışan avukatlar ise düşük ücretlerle zor şartlarda çalışmakta; adeta modern köleler haline getirilmektedir.

Kamu avukatları da özlük hakları, mesleki bağımsızlık ve çalışma koşulları bakımından önemli sorunlar yaşamaktadır.

Öte yandan, avukatlara yönelik şiddet olaylarının artması, savunma makamının güvenliğini tehdit etmekte ve doğrudan hukuk devleti ilkesini zedelemektedir.

Yukarıda belirtilen hususların bütüncül şekilde incelenmesi ve avukatlık mesleğiyle ilgili gerekli yapısal reformların belirlenmesi amacıyla Meclis Araştırması açılması zaruri hale gelmiştir.

Avukatlık mesleğinin içinde bulunduğu ekonomik, sosyal ve mesleki sorunların tespiti ile bu sorunlara yönelik kalıcı çözüm önerilerinin belirlenmesi amacıyla; Anayasa'nın 98'inci, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Hakan Şeref OLGUN
Afyonkarahisar Milletvekili

GEREKÇE

Avukatlık mesleği, savunma hakkının kurumsal güvencesi olmasının yanı sıra, hukuk devleti ilkesinin işlerlik kazanmasında asli ve vazgeçilmez bir fonksiyon icra etmektedir. Yargının kurucu unsurlarından biri olan bağımsız savunmayı temsil eden avukatlar; bireylerin adalete erişimini sağlayan, hak arama özgürlüğünü somutlaştıran ve yargısal süreçlerin adil biçimde yürütülmesine katkı sunan temel aktörlerdir. Bu nedenle avukatlık mesleğinin karşı karşıya bulunduğu yapısal sorunlar, yalnızca bir meslek grubunun mesleki talepleri olarak değil; doğrudan doğruya savunma hakkı, adil yargılanma hakkı ve hukuk devleti ilkesi bakımından değerlendirilmesi gereken kamusal bir mesele olarak ele alınmalıdır.

Günümüzde avukatlar, mesleğe giriş aşamasından başlayarak meslek hayatlarının her safhasında ağır ekonomik, sosyal ve mesleki sorunlarla karşı karşıya kalmaktadır. Özellikle son yıllarda artan hayat pahalılığı, yüksek enflasyon, ofis giderleri, kira, personel maliyeti, vergi yükü, sosyal güvenlik primleri ve mesleki faaliyetlerin ifası için zorunlu hale gelen teknolojik altyapı giderleri; serbest avukatlık faaliyetini çok sayıda hukukçu bakımından sürdürülemez bir noktaya taşımıştır. Avukatların önemli bir kısmı, mesleğin gerektirdiği bağımsızlığı ve itibarı koruyarak çalışma imkânından uzaklaşmakta; geçim kaygısı ile mesleki faaliyet arasında sıkışmaktadır.

Özellikle Ceza Muhakemesi Kanunu kapsamında zorunlu müdafilik ile adli yardım hizmetleri çerçevesinde görev yapan avukatlar bakımından tablo daha da ağırdır. Söz konusu hizmetler, Anayasa'da güvence altına alınan savunma hakkının ve sosyal hukuk devleti ilkesinin hayata geçirilmesi bakımından kamusal nitelik taşıyan zorunlu hizmetlerdir. Ancak bu hizmetleri yerine getiren avukatlara ödenen ücretlerin yetersiz kalması, ödemelerin zamanında yapılmaması ve bu gelirler nedeniyle ayrıca vergi yükümlülüğü doğması, savunma hizmetini yerine getiren avukatlar açısından açık bir adaletsizlik yaratmaktadır. Kamu adına ve kamu yararına yerine getirilen bir hizmetin, emeği karşılama düşük ücretler üzerinden ve ilave mali yüklerle yürütülmesi, hakkaniyet ilkesiyle bağdaşmamaktadır. Bu durum, aynı zamanda nitelikli savunma hizmetinin sürdürülebilirliğini de zedelemektedir.

Bunun yanı sıra, avukatların sosyal güvenlik alanında yaşadığı sorunlar da mesleğin geleceğini tehdit edecek boyuta ulaşmıştır. Özellikle Bağ-Kur primlerinin yüksekliği, düzensiz ve dalgalı gelir yapısına sahip avukatlar bakımından ciddi bir yük oluşturmaktadır. Geliri düşük veya düzensiz olan çok sayıda avukat, prim borçları nedeniyle sosyal güvenlik sisteminden etkin biçimde yararlanamamakta; emeklilik, sağlık hizmetlerine erişim ve sosyal güvence bakımından ciddi hak kayıpları yaşamaktadır. Bir kamu hizmeti niteliği taşıyan savunma faaliyetini icra eden avukatların, ekonomik darboğaz ve sosyal güvencesizlik içinde bırakılması kabul edilemez bir durumdur.

Öte yandan, hukuk fakültelerinin sayısındaki plansız ve kontrolsüz artış, hukuk eğitiminin niteliği ile mesleğe giriş süreçleri bakımından ciddi sorunlara yol açmıştır. Her yıl artan mezun sayısına karşın, hukuk eğitiminin kalitesinin aynı ölçüde korunamaması ve mezunlar için yeterli istihdam alanı oluşturulamaması; genç hukukçuların işsizlik, düşük

ücret, güvencesizlik ve mesleki belirsizlik sarmalı içine girmesine neden olmaktadır. Bu tablo, yalnızca genç avukatlar bakımından değil; savunma hizmetinin niteliği ve yargı sisteminin bütünü bakımından da önemli riskler doğurmaktadır.

Bu çerçevede Hukuk Mesleklerine Giriş Sınavı'nın da mevcut haliyle yeniden değerlendirilmesi gerekmektedir. Mesleğe kabulde kaliteyi yükseltme amacı taşıyan bu sınavın, salt ezbere dayalı bilgi ölçen bir yapıdan çıkarılarak; hukuki muhakeme gücünü, analitik düşünmeyi, normlar arası ilişki kurabilme yeteneğini, somut olaya hukuk uygulama becerisini ve mesleki yeterliliği esas alan bir sistem haline getirilmesi gereklidir. Aksi takdirde sınav, mesleki niteliği güçlendiren bir araç olmaktan çıkıp yalnızca yeni mağduriyetler üreten bir elemeye dönüşme riski taşımaktadır.

Stajyer avukatların yaşadığı sorunlar ise ayrıca değerlendirilmesi gereken önemli bir yapısal sorundur. Avukatlık stajı, mesleğe hazırlığın en kritik aşamalarından biri olmasına rağmen, stajyer avukatlar çoğu zaman herhangi bir ücret almadan, sosyal güvenceye sahip olmadan ve ekonomik destekten yoksun biçimde çalışma hayatına başlamaktadır. Bu durum, özellikle dar gelirli ailelerden gelen genç hukukçular bakımından ciddi eşitsizlikler yaratmakta; mesleğe girişte fırsat eşitliğini zedelemektedir. Staj döneminin ekonomik ve sosyal açıdan güvenceli hale getirilmesi, yalnızca stajyerlerin korunması bakımından değil, mesleğin niteliğinin yükseltilmesi bakımından da zorunludur.

Bağlı çalışan avukatların karşı karşıya bulunduğu çalışma koşulları da son derece ağırdır. Çok sayıda avukat, uzun çalışma saatlerine, yoğun iş yüküne ve ağır sorumluluklara rağmen düşük ücretlerle çalıştırılmakta; kimi zaman sigortasız, eksik sigortalı veya fazla mesaisi karşılıksız biçimde istihdam edilmektedir. Mesleki bağımsızlıklarını korumakta zorlanan bağlı çalışan avukatlar, ekonomik zorunluluklar nedeniyle hak kaybına uğramakta; bu durum hem çalışma hayatı bakımından hem de avukatlık mesleğinin onuru bakımından ciddi sorunlar doğurmaktadır. Savunma makamında görev yapan bir meslek grubunun böylesine güvencesiz koşullarda çalışmak zorunda bırakılması, hukuk devleti anlayışıyla bağdaşmamaktadır.

Kamu avukatları da farklı bir alanda ancak benzer yoğunlukta sorunlar yaşamaktadır. Kamu kurum ve kuruluşlarında görev yapan avukatlar; özlük hakları, mali haklar, görev tanımlarının belirsizliği, mesleki bağımsızlıkları, idari baskılar ve çalışma koşulları bakımından uzun süredir çözülemeyen yapısal sorunlarla karşı karşıyadır. Kamu avukatlarının, idarenin bir parçası olmak ile savunma görevini yerine getirmek arasındaki hassas konumları dikkate alındığında, bu meslek grubunun bağımsızlığını ve mesleki güvencelerini koruyacak özel düzenlemelere ihtiyaç bulunduğu açıktır.

Ayrıca son yıllarda avukatlara yönelik fiziksel ve sözlü şiddet olaylarında gözlenen artış, savunma makamının güvenliği bakımından kaygı verici bir tablo ortaya koymaktadır. Avukatın temsil ettiği kişi veya üstlendiği dosya nedeniyle hedef haline getirilmesi, yalnızca bireysel bir güvenlik sorunu değil; savunma hakkına yönelen doğrudan bir tehdittir. Avukata yönelik şiddetin önlenmesi, etkili soruşturma mekanizmalarının işletilmesi ve caydırıcı tedbirlerin geliştirilmesi; hukuk devletinin korunması açısından

zorunludur. Savunmanın susturulduğu, baskı altında tutulduğu veya korkutulduğu bir düzende adil yargılanma hakkından söz etmek mümkün değildir.

Bunun yanında, yargı süreçlerinde dijitalleşme adına kullanılan sistemlerde yaşanan aksaklıklar da avukatların mesleki faaliyetlerini güçleştirmektedir. UYAP sistemindeki teknik sorunlar, e-duruşma uygulamalarındaki yetersizlikler, dosyalara erişim ve işlem süreçlerinde yaşanan gecikmeler, sürekli değişen uygulama pratikleri ve artan bürokratik yük; avukatların iş yükünü artırmakta ve mesleki verimliliği düşürmektedir. Yargı hizmetlerinin etkinliği açısından dijital altyapının güçlendirilmesi kadar, bu sistemlerin kullanıcıları olan avukatların ihtiyaç ve deneyimlerinin de dikkate alınması gerekmektedir.

Bütün bu hususlar birlikte değerlendirildiğinde; avukatlık mesleğinin yalnızca ekonomik talepler bağlamında değil, savunma hakkının güçlendirilmesi, hukuk devleti ilkesinin korunması, adalete erişimin güvence altına alınması ve yargı sisteminin sağlıklı işlemesi bakımından çok boyutlu bir reform ihtiyacı içerisinde olduğu açıkça görülmektedir. Sorunların parçalı ve geçici tedbirlerle değil; mesleğe girişten staja, serbest ve bağlı çalışmadan kamu avukatlığına, ücret rejiminden sosyal güvenliğe, şiddetin önlenmesinden dijital yargı altyapısına kadar bütüncül bir yaklaşımla ele alınması zorunlu hale gelmiştir.

Bu nedenle, avukatlık mesleğinin içinde bulunduğu ekonomik, sosyal ve mesleki sorunların kapsamlı biçimde araştırılması; yapısal aksaklıkların tespit edilmesi, savunma makamının güçlendirilmesine yönelik kalıcı, uygulanabilir ve adil çözüm önerilerinin ortaya konulması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi bünyesinde bir Meclis Araştırması açılması gerekli ve zorunludur.

İSİM SOYİSİM	BÖLGE	İMZA
Ayyüce Türkeş TAŞ	ADANA	
Turan YALDIR	AKSARAY	
Ahmet Eşref FAKIBABA	ANKARA	
Ömer KARAKAŞ	AYDIN	
Burak DALGIN	BALIKESİR	
Hasan TOKTAŞ	BURSA	
Yüksel Selçuk TÜRKOĞLU	BURSA	
Yasin ÖZTÜRK	DENİZLİ	
Mehmet AKALIN	EDİRNE	
Mehmet Mustafa GÜRBAN	GAZİANTEP	
Adnan Şefik ÇİRKİN	HATAY	
Burak AKBURAK	İSTANBUL	
S. Buğra KAVUNCU	İSTANBUL	
Hüsmen KIRKPINAR	İZMİR	
Şenol SUNAT	MANİSA	
Burhanettin KOCAMAZ	MERSİN	
Metin ERGÜN	MUĞLA	
Selcan TAŞÇI	TEKİRDAĞ	
Yavuz AYDIN	TRABZON	
Lütfullah KAYALAR	YOZGAT	